

Warszawa, grudzień 2013

Bankowy Tytuł Egzekucyjny w statystykach

dr Marek Konrad Stachowski
mstachowski@prawnakancelaria.eu

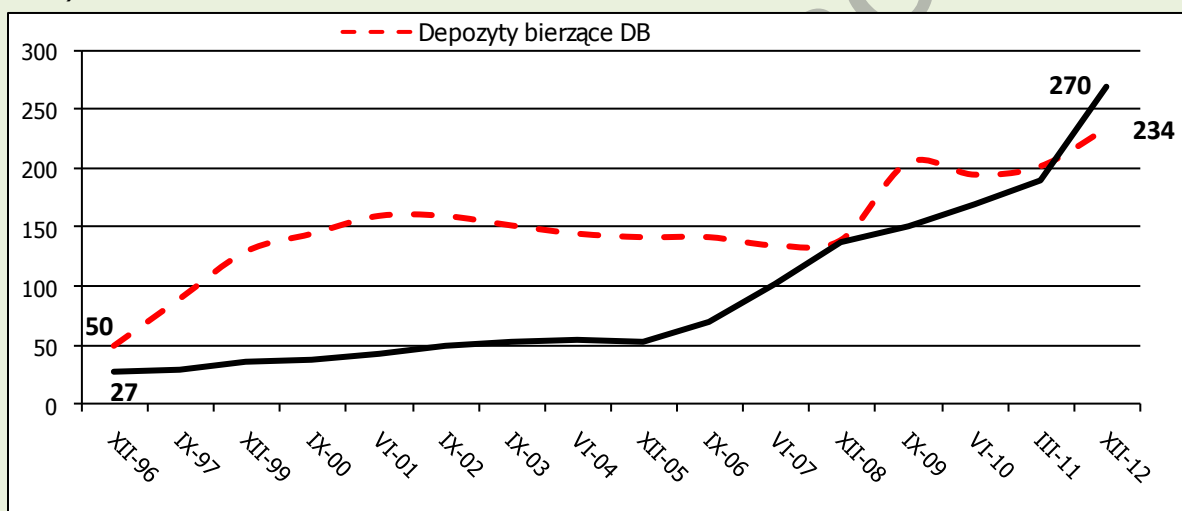
1.1. Ogólne dane statystyczne związane z bankowym tytułem egzekucyjnym

By unicestwić b.t.e. poprzez wyrugowanie go z obrotu prawnego należałoby najpierw udzielić odpowiedzi na pytanie, czy istnieje sens pozbawiania banki możliwości szybkiego egzekwowania długów w przypadku braku bankowego tytułu egzekucyjnego w kontekście ekonomicznym.

Z reguły każda osoba, wobec której został wystawiony b.t.e. będzie twierdziła, że jest on całkowicie nieuzasadnionym przywilejem bankowym.

Patrzenie przez pryzmat własnej osoby na b.t.e. jest całkowicie błędnym postrzeganiem. Dla zrozumienia zasadności istnienia w obrocie gospodarczym instytucji bankowego tytułu egzekucyjnego potrzebna jest skala. Należy wziąć pod uwagę cały system bankowy (wszystkie banki) oraz sumę środków pieniężnych w obrocie. Należy przy tym brać pod uwagę nie tylko wartość środków pieniężnych w formie udzielonych pożyczek i kredytów, ale również wartość zdeponowanych środków na lokatach bankowych lub w innych instrumentach finansowych.

Wykres 1. Depozyty bieżące osób prywatnych w mld zł. (lata 1996 - 2012).¹

Źródło: NBP

Z analizy powyższego wykresu wynika, jak duża ilość środków pieniężnych, które systematycznie rosną, została zdeponowana w bankach przez osoby fizyczne. Oznacza to również, że środki te zostają z kolei redystrybuowane w postaci kredytów i pożyczek.

Każdej osobie, która posiada jakikolwiek depozyt bankowy, należałoby zatem zadać pytanie, czy ma świadomość, że lokaty, jakie założyła stanowią podstawę finansowania działalności banku i czy godzi się na to, by z obrotu prawnego usunąć bankowy tytuł egzekucyjny, który zapewnia bankowi szybkie odzyskiwanie wierzytelności.

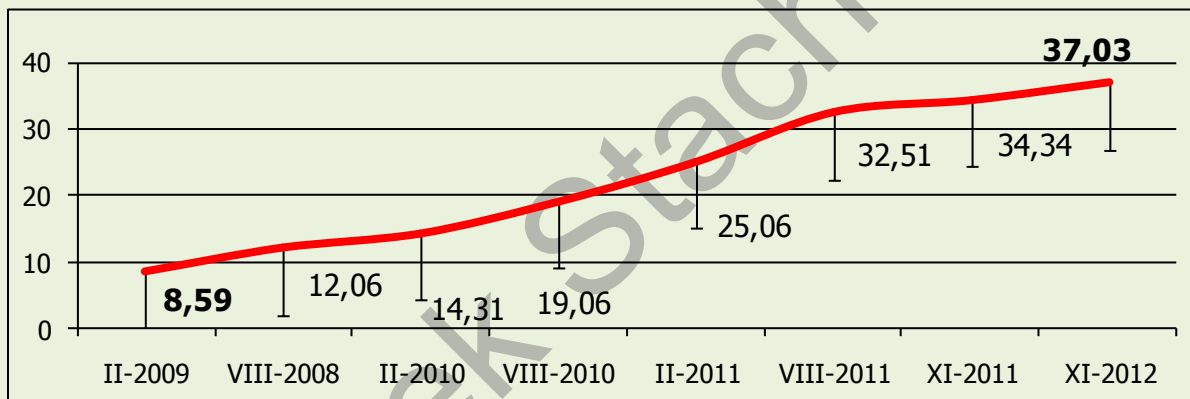
Zapewne odpowiedzią byłby brak zgody na takie posunięcie. Każdy, kto składa środki pieniężne w formie lokat oczekuje, że środki te zostaną mu zwrócone i powiększone o odsetki. Nie wydaje się, żeby ktokolwiek zrezygnował z możliwości szybkiego odzyskiwania wierzytelności, gdy chodzi o jego własne pieniądze.

¹ Źródło: Narodowy Bank Polski - opracowanie własne.

Biorąc po uwagę całkowicie hipotetyczną sytuację, gdy na rynku krajowym działa jeden bank obsługujący wszystkie podmioty, tym wyraźniej zarysowuje się argumentacja, że pozbawienie banków przywileju w postaci bankowego tytułu egzekucyjnego spowodowałoby destabilizację funkcjonowania banku. Wielokrotnie osoby optujące za zlikwidowaniem bankowego tytułu egzekucyjnego zapominają, że założenie przez nich lokat bankowych, niejako automatycznie umożliwia bankowi zwiększenie nie tylko posiadanych środków pieniężnych, jak również zwiększenie możliwości udzielania kredytów i w konsekwencji zwiększenie przychodów z marż oraz z odsetek. Przy argumentacji, iż b.t.e. jest całkowicie nieuzasadnionym przywilejem bankowym, wielokrotnie zapomina się w rozważaniach, że oddający środki pieniężne pod postacią lokat niejako automatycznie, za pośrednictwem banku, udziela pożyczki bądź kredytu całkowicie nieznanemu podmiotowi.

Postulat rezygnacji z możliwości egzekwowania wierzytelności w trybie bankowego tytułu egzekucyjnego wydaje się całkowicie nielogiczny. Niemniej zrozumiałe jest, że wysuwanie postulatów o likwidacji bankowego tytułu egzekucyjnego pochodzi od osoby bezpośrednio biorącej kredyt bądź niesolidnego dłużnika.

Wykres 2. Łączna kwota zaległych płatności klientów czasowo niewywiązujących się ze zobowiązań w mld zł.²

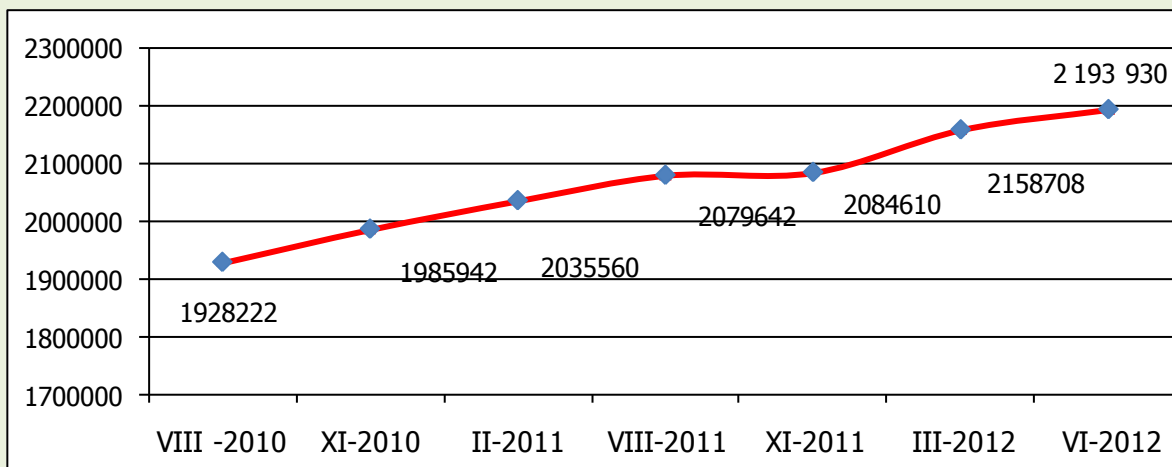
Źródło: BIG

Wskazana w tabeli nr 2 łączna kwota zobowiązań wynika z sumy zobowiązań powstałych m.in. z niezapłaconych rachunków za energię elektryczną, gaz, usługi telekomunikacyjne, czynsz za mieszkanie, z tytułu alimentów, pożyczek, a także z niespłaconych kredytów hipotecznych i konsumpcyjnych. Średni kwartalny przyrost zobowiązań niespłaconych do 2012 roku to około 23%. Dynamika wzrostu niespłaconych zobowiązań wyhamowała po sierpniu 2011 r. do około 7% w skali kwartału. Przekładając ten wzrost na wymierną liczbę łatwo zauważyć, że w skali kwartału kwota czasowo niespłaconych zobowiązań wynosi średnio od półtora miliarda złotych do miliard osiemset milionów złotych. Liczba osób niepłacących swoich zobowiązań na koniec listopada 2012 r. wynosiła około 2 215 356 osób. W porównaniu do tego samego okresu 2009 r. wzrost wyniósł około 30 %³.

² źródło: BIG InfoMonitor, BIK, ZBP – opracowanie własne.

³ źródło danych: BIG InfoMonitor, BIK, ZBP raport roczny; Ogólnopolski raport o zaległym zadłużeniu i podwyższonym ryzyku przygotowany przez InfoDług za rok 2012. http://www.cigi.pl/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=31&Itemid=91

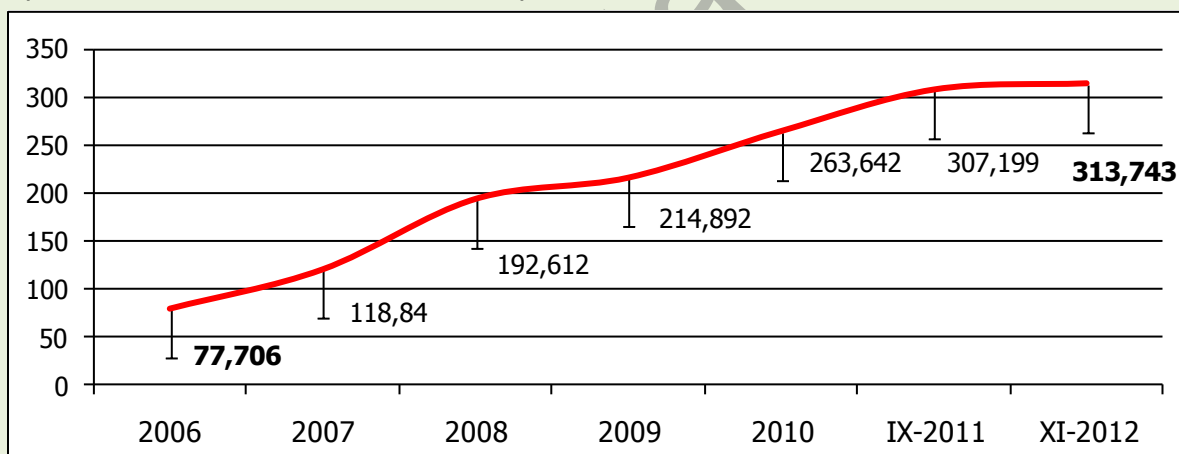
Wykres 3. Łączna liczba klientów czasowo nie wywiązujących się ze zobowiązań od sierpnia 2010 do września 2012 r.⁴

Źródło: InfoDług

Dla porównania skalę zadłużenia wynikającego wyłącznie z kredytów na cele mieszkaniowe obrazuje wykres nr 3.

Wykres 4. Całkowity stan zadłużenia na cele mieszkaniowe w mld zł.⁵

Źródło: BIG

Na przykładzie zaprezentowanych w wykresach danych można wyobrazić sobie, co by się stało, gdyby b.t.e. został zlikwidowany, a wszelkie należności wynikające z tytułu niezapłaconych kredytów banki byłyby zmuszone dochodzić w postępowaniu zwyczajnym, które w polskich warunkach jest dość czasochłonne oraz kosztowne.

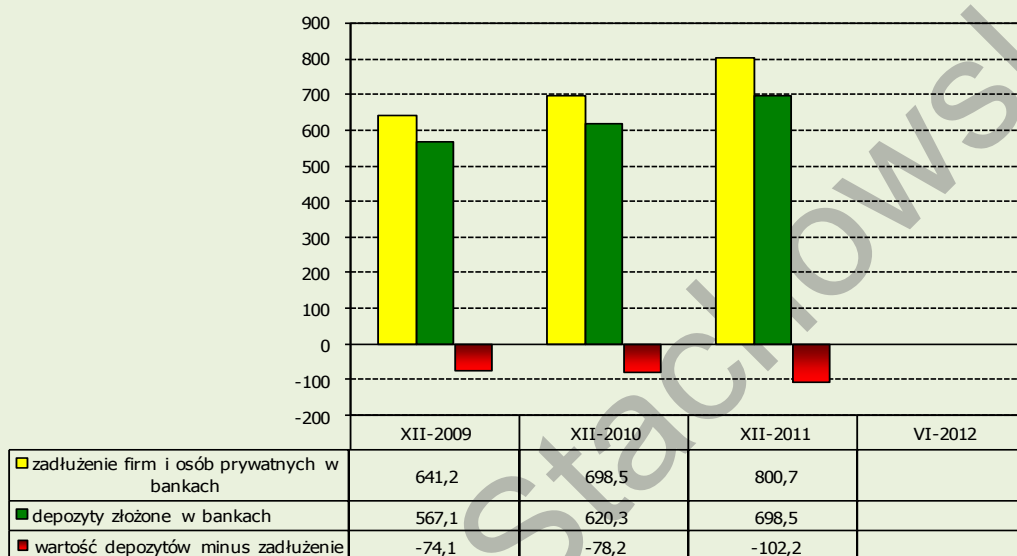
Skala zaangażowanych środków pieniężnych, jak również liczba spraw, jakie sądy musiałyby rozpatrywać, całkowicie zdestabilizowałyby rynek bankowy, zaś sądy nie byłyby w stanie rozpatrywać takiej ilości spraw. W tym miejscu należy wspomnieć o osobach, posiadających lokaty terminowe, które będąc wierzycielami banków nie mogłyby odzyskać powierzono kapitał.

⁴ Źródło : **Raport** InfoDług, październik 2012 r.

⁵ Źródło: **Raporty** AMRON-SARFIN, 3/2012 – opracowanie własne.

Warte zaznaczenia jest to, że porównując różnego rodzaju kredyty należy wskazać, że kredyty mieszkaniowe są najlepiej spłacane w przeciwieństwie do kredytów konsumpcyjnych. Można zaryzykować stwierdzenie, że jest to „normalne podejście” klienta (dłużnika) wobec priorytetów przy spłacaniu zobowiązania kredytowego.

Tabela 5. Wzrost zadłużenia osób prywatnych i firm w stosunku do złożonych depozytów w mld zł.⁶

Źródło: KNF

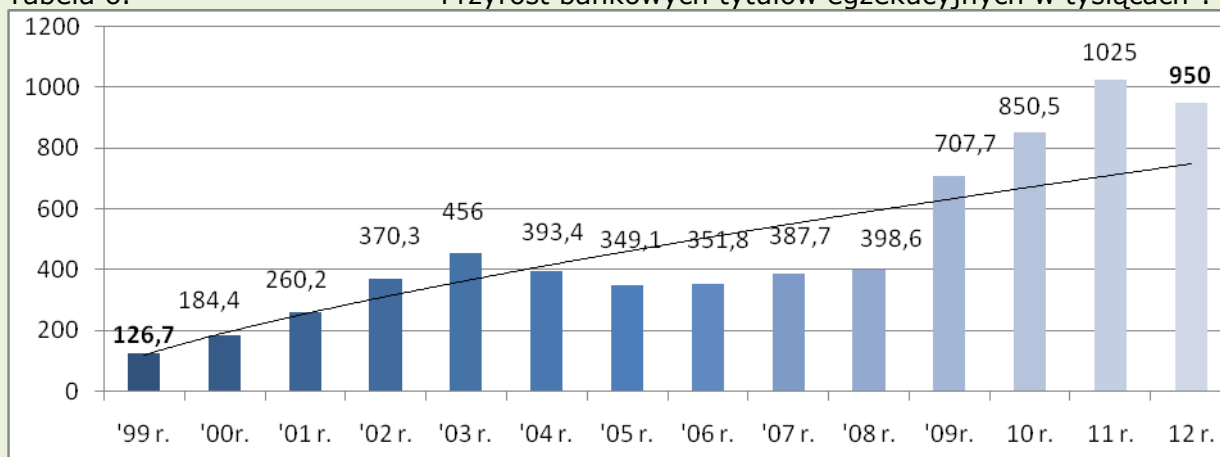
W strukturze zadłużenia za 2011 r. przeszło 50 % stanowią nowe kredyty dla osób fizycznych i przedsiębiorców - kredyty hipoteczne, kredyty konsumpcyjne (samochody, sprzęt RTV i AGD).

Należy zauważyć, że wartość kredytów nie spłacanych w roku 2011 r. sięgała około 12,5% wartości udzielonych kredytów (88,1 mld zł), podczas gdy na koniec 2010 r. kwota ta wynosiła 84,5 mld zł. Kwotę tę należałoby zwiększyć jeszcze o około 12 mld zł, które trafiły na podstawie cesji wierzytelności do firm windykacyjnych.

Zatem postulaty wnoszone o likwidację bankowego tytułu egzekucyjnego są całkowicie nieuzasadnione, a ponadto nie mają uzasadnienia ekonomicznego. Domagając się zlikwidowania bankowego tytułu egzekucyjnego należy odpowiedzieć sobie na pytanie, jakie rodziłoby to skutki, a ponadto należałoby wskazać alternatywne rozwiązanie kwestii sposobu szybkiego odzyskiwania wierzytelności przez banki. Bo jeśli nie tytuł egzekucyjny, to co?

⁶ Źródło: KNF, GW nr 39.7464 z dnia 16 stycznia 2012 r. – opracowanie własne

Tabela 6. Przyrost bankowych tytułów egzekucyjnych w tysiącach⁷.

Źródło: ZBP

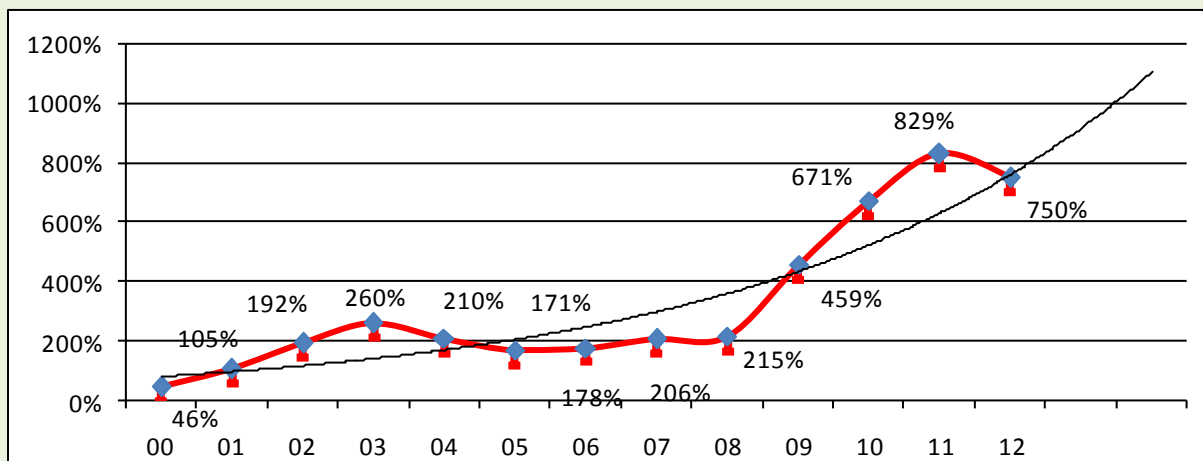
Wykres 7. Przyrost bankowych tytułów egzekucyjnych rok do roku od 1999 r.⁸

⁷ Źródło: http://bip.mg.gov.pl/files/upload/13742/Projekt_Zalozen_BTE_- Założenia do projektu ustawy o zmianie ustawy – Prawo Bankowe oraz ustawy Kodeks Postępowania cywilnego z dnia 15 czerwca 2011 r. – opracowanie własne.

⁸ Źródło: http://bip.mg.gov.pl/files/upload/13742/Projekt_Zalozen_BTE_- Założenia do projektu ustawy o zmianie ustawy – Prawo Bankowe oraz ustawy Kodeks Postępowania cywilnego z dnia 15 czerwca 2011 r. – opracowanie własne.

Wykres 8. Przyrost bankowych tytułów egzekucyjnych w stosunku do 1999 r.⁹

W kontekście tabel 6, 7, 8 wynika, że nie można jednoznacznie stwierdzić, że przywilej, pod postacią bankowego tytułu egzekucyjnego, jest w sposób nadmierny wykorzystywany. Średnia z badanych lat wskazuje na 523,96 tysięcy wniosków o nadanie klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu. Warto zaznaczyć, że powyższa liczba wystawionych b.t.e. można odnieść np. do czynnych umów o kredyt mieszkaniowy, których liczba za III kwartał 2012 r. wynosiła 1 704 511 sztuk, co odpowiada kwocie 10, 021 mld zł.¹⁰, jako łączna wartość zwartych umów.

Odnosząc się zatem wyłącznie do liczby czynnych umów kredytowych przeznaczonych na mieszkalnictwo należy uznać, że liczba wystawionych bankowych tytułów egzekucyjnych jest wysoka, lecz w granicach akceptowalności 5%. Ponadto należy jednoznacznie stwierdzić, że liczba wystawianych bankowych tytułów egzekucyjnych nierozzerwalnie związana jest z ogólną tendencją gospodarczą, a głównie z czynnikami wpływającymi na możliwości kredytowe podmiotów korzystających z tej formy finansowania.

Opinia że banki wykorzystując przewagę ekonomiczną niejednokrotnie nadużywają swojej pozycji, wynika głównie z wadliwego przepływu informacji, jakich banki powinny z tytułu profesjonalnego działania udzielać swoim klientom¹¹.

Wydaje się również, że czasy, gdy banki istotnie nadużywały swojego przywileju opartego na bankowym tytule egzekucyjnym minęły bezpowrotnie. Niemniej jednak, co jakiś czas wraca dyskusja na temat zasadności, bądź nie zasadności tegoż przywileju bankowego.

⁹ Źródło: http://bip.mg.gov.pl/files/upload/13742/Projekt_Zalozen_BTE_- Założenia do projektu ustawy o zmianie ustawy – Prawo Bankowe oraz ustawy Kodeksa Postępowania cywilnego z dnia 15 czerwca 2011 r., - opracowanie własne.

¹⁰ Źródło: **Raport** AMRON-SARFIN, 3/2012.

¹¹ **B. Lewaszkiewicz-Petrykowska**, *Prawo konsumenta do informacji [w:] Model prawnej ochrony konsumenta*, red. G. Rokicka, Warszawa 1996, s. 88; **E. Łętowska**; *Prawo umów konsumenckich*, wyd. 2, Warszawa 2002, s. 159 in.